

Ce se poate observa pe teren în luna ianuarie – repere

Lună consacrată zeului roman *Janus Bifrons*, cel cu două fețe, una privind înapoi, spre anul vechi, cealaltă înainte, spre anul nou. În fapt este vorba de primul rege legendar al Romei despre care se spune că a primit de la Cronos, zeul timpului, darul de a cunoaște trecutul și de a prevedea viitorul. Formele populare ale acestei luni sunt *gerar*, *ghenarie* și *cărindar*.

Ciuperci:

Comestibile: tremuricii sau urechiușele (*Tremellon gelatinosum*), drelele (*Auricularia mesenterica*) – în România este socotită comestibilă, dar albumele occidentale ne recomandă s-o aruncăm înainte, nu după –, buretele-de-soc sau urechea-Iudei (*Auricularia auricula*), păstrăvul-de-fag (*Pleurotus ostreatus*) – în iernile blânde, ghebele-tomnatice sau ciuperca-ulumului (*Collybia velutipes*) – tot în iernile blânde, a se consuma cu prudență, trufa-de-vară (*Tuber aestivum*), trufa-de-iarnă (*Tuber melanosporum*), *Tuber puberulum*...

Toxice : *Tuber rapaeodorum*...

Plante:¹

Doar circa 0,42 % dintre plantele existente la noi mai sunt acum în floare.

Dintre plantele cu florile albe se pot distinge uneori, în această lună, traista-ciobanului sau ariorul (*Capsella bursa-pastoris*), rocoina, rocovina sau iarba-de-păsări (*Stellaria media*), spânzul sau iarba-nebunilor (*Helleborus niger*), numai sub formă cultivată.

Ghiocelul (*Galanthus nivalis*) apare în grădini – mai rar în natură – pe la sfârșitul lunii. Dintre graminee amintim hirușorul sau firuța sau și floarea-fânului (*Poa annua*).

Toate plantele numite mai sus sunt polenizate de vânt, având în vedere, bineînțeles, perioada în care înfloresc.

Nici o plantă spontană cu florile galbene – excepție făcând cruciulița (*Senecio vulgaris*), albastre și verzi nu se remarcă în ianuarie, probabil din lipsa insectelor și a frigului.

Pentru această lună putem aminti *Eranthis hyemalis* – cultivată, eventual erica (*Erica carnea* sau *herbacea*), prin spațiile verzi, breabănușul sau popâlnicul-iepuresc (*Hepatica nobilis* sau *Anemone hepatica*), urzica-moartă (*Lamium purpureum*).

Vâscul (*Viscum album*) este vizibil frecvent pe plop (*Populus sp.*), meri (*Malus*) dar și pe tei (*Tilia*), salcie (*Salix*), salcâm (*Robinia*), sorb (*Sorbus*), păducel (*Crataegus*), rar și foarte rar pe cireș (*Prunus*), păr (*Pyrus*), carpen (*Carpinus betulus*), castan (*Castanea sativa*), alun (*Corylus avellana*), excepțional pe stejar (*Quercus*) și ulm (*Ulmus*), niciodată pe fag (*Fagus sylvatica*). Tufele vâscului-de-stejar (*Loranthus europaeus*), având acum frunzele căzute, se observă prin coroana gorunilor, stejarilor, dar și tumorile de tanin generate de el pe ramuri.

Lujerii de mur (*Rubus sp.*) își etaleză frunzele verzi pe fundal alb al zăpezii, iar exemplarele tinere de salcâm (*Robinia pseudoacacia*) provenite din drajoni sunt în continuare belite, cojite de căpriori, roată, contribuind în acest fel la controlul acestei specii invazive în zonă. Rar, unele exemplare de salcie-plesnitoare (*Salix fragilis*), sângerel (*Cornus sanguinea*), arin-negru (*Alnus glutinosa*) sunt încercate dar fără succes, fiind găsite mai puțin interesante.

---

¹ Cf. Dr. Thomas Schauer et Claus Caspari - *Guide Delachaux des plantes par couleur*, Delachaux et Niestlé, Paris, 2011

Se pot distinge bine speciile care au acele și frunzele verzi, precum: bradul (*Abies alba*), molidul (*Picea abies*), pinul-negru (*Pinus nigra austriaca*), pinul-silvestru (*Pinus sylvestris*), duglasul (*Pseudotsuga menziesii*), tuia-gigantică (*Thuja plicata*), chiparosul-de-California (*Chamaecyparis lawsoniana*), merișorul sau cimișirul (*Buxus sempervirens*), mâna-Maicii-Domnului (*Lonicera japonica*), cultivată prin grădini. Există la noi persoane care cred că această plantă ocrotește locul acolo unde ea este sădită.

Merișorul (*Buxus sempervirens*) reacționează la frig, putându-se astfel brunifica, după care, când are din nou condițiile favorabile, își revine.

Continuă diseminarea semințelor de: arin (*Alnus glutinosa*), la arborii întârziți, paltin (*Acer pseudoplatanus*), mesteacăn (*Betula pendula*), carpen (*Carpinus betulus*), frasin (*Fraxinus excelsior*), jugastru (*Acer campestre*), larice sau zadă (*Larix decidua*), pin-negru (*Pinus nigra austriaca*), duglas (*Pseudotsuga menziesii*), dar și la hamei (*Humulus lupulus*), curpen (*Clematis vitalba*) - cu toate că la acesta din urmă fructele sunt coapte încă din octombrie trecut.

Călinul (*Viburnum opulus*) are fructele rotunde și roșii, lucitoare și înghețate. Deși sunt toxice, gaițele și pițigoii le consumă diversificându-și în acest fel regimul zilnic alimentar. Uneori, pe taluzurile de lângă mal apare cruciulița (*Senecio vulgaris*), planta cu florile galbene. Semințele ei poartă niște firicele albe, fiind o sursă de hrană pentru păsări în această perioadă grea.

Speciile de arbori se pot acum identifica după lujeri, scoarță și port.

Iarna flora spontană oferă puține surse alimentare. Mai jos sunt enumerate câteva posibilități pentru luna ianuarie:²

Frunzele de urzică-mare (*Urtica dioica*), micșunele (*Viola odorata*), hrean (*Armoracia rusticana*), traista-ciobanului (*Capsella bursa-pastoris*), strugurii-ursului (*Arctostaphylos uva-ursi*), *Sedum reflexum* sau *Sedum rupestre*, trifoi-roșu (*Trifolium pratense*), luminiță (*Oenothera biennis*), măcrișul-iepurelui (*Oxalis acetosella*), pătlagină-mare (*Plantago major*), cărbuni (*Phyteuma spicatum*), fetica (*Valerianella locusta oleracea*), *Hypochaeris glabra*, capul-călugărului (*Leontodon autumnalis*), păpădie (*Taraxacum officinale*), bănuței sau părăluțe (*Bellis perennis*), lemnul-Maicii-Domnului (*Santolina chamaecyparissus*), *Allium vineale*...

Plantele (respectiv **tijele** tinere) de rocoină (*Stellaria media*), iarbă-sărată sau brâncă (*Salicornia europaea*)...

Rădăcinile (sau după caz, **rizomii**, **tuberculi**, **bulbii**) de ferigă-de-câmp (*Pteridium aquilinum*), răculeț (*Polygonum bistorta*), hrean (*Armoracia rusticana*), traista-ciobanului (*Capsella bursa-pastoris*), hrenoasă (*Lepidium latifolium*), cernețel sau rădichioară (*Geum urbanum*), luminiță (*Oenothera biennis*), chimen (*Carum carvi*), rușinea-fetei (*Daucus carota*), scaiul-dracului (*Eryngium campestre*), păstârnac (*Pastinaca sativa*), cărbuni (*Phyteuma spicatum*), *Peucedanum ostruthium*, clopoței (*Campanula rapunculus*), cicoare (*Cichorium intybus*), *Scolymus hispanicus* – în Dobrogea și sudul țării, salată-de-iarnă (*Scorzonera hispanica*), păpădie (*Taraxacum officinale*), țâța-caprei (*Tragopogon pratensis*), scaiul-oii (*Arctium lappa*), scai-gălbincios sau nilocea sau și crăstăval (*Cirsium oleraceum*), iarbă-mare (*Inula helenium*), trestie (*Phragmites australis*), papură (*Typha latifolia*), *Allium vineale*, armurariu sau scaiul-Sfintei-Marii (*Silybum marianum*), pirul-târâtor (*Elymus*

---

² Cf. François Couplan, Eva Styner – *Guide des plantes sauvages comestibles et toxiques*, Delachaux et Niestlé, Paris, 1994

repens), bălbisă (*Stachys palustris*), crin-de-pădure (*Lilium martagon*) – atenție, deoarece este plantă rară!, hașmaciucă, buciniș sau amărăciune (*Anthriscus sylvestris*), nap-porcesc (*Helianthus tuberosus*), coada-racului sau argentină (*Potentilla anserina*)...

Fructele (bacele, conurile, semințele) de ienupăr (*Juniperus communis*) – apreciate mult de păsări, traista-ciobanului (*Capsella bursa-pastoris*), măceș (*Rosa canina*), coacăz-de-munte sau păltinel (*Brukenthalia spiculifolia*), cornaci (*Trapa natans*). Unele dintre fructe se maturizează doar după căderea gerului.

Toxicele din interval sunt următoarele: semințele de tisă (*Taxus baccata*), ricin (*Ricinus communis*), fructele de vâsc (*Viscum album*), vâsc-de-stejar (*Loranthus europaeus*), iederă (*Hedera helix*), sângerel (*Cornus sanguinea*), lemn-câinesc (*Ligustrum vulgare*), salbămoale (*Euonymus europaeus*), nebunel sau crușân (*Frangula alnus*), călin (*Viburnum opulus*) spinul-cerbului (*Rhamnus cathartica*), caprifoi (*Lonicera xylosteum*), laur (*Ilex aquifolium*), rădăcinile de mutătoare-cu-poame-roșii (*Bryonia dioica*), bulbii de bălușcă sau găiniță (*Ornithogalum umbellatum*), ghiocel (*Galanthus nivalis*), luște sau ghiocel-bogați (*Leucojum vernum*), narcise (*Narcissus pseudo-narcissus*), rizomul de floarea-păștelui sau păștiță-albă (*Anemone nemorosa*).

Medicinale: se pot recolta cetina de brad (*Abies alba*), fructele de ienupăr (*Juniperus communis*), frunzele și ramurile de vâsc (*Viscum album*), frunzele de iederă (*Hedera helix*)...

Insecte:

Insectele străbat iarna sub formă de ou și de larvă, ascunse prin crăpăturile și pe sub coaja arborilor uscați, accesibile în bună măsură păsărilor insectivore care le caută și în cele din urmă le și găsesc.

Pești:

Femela păstrăvului-indigen (*Salmo trutta fario*) continuă să depună icrele pe pietre, în apele rapide de la izvoarele râurilor. De asemenea, reproducerea continuă la păstrăvul-curcubeu (*Salmo gairdneri irideus*) și mihalț (*Lota lota*).

Stau pe fundul apei, unde temperaturile nu scad sub 4 ° C. Au funcțiile vitale reduse la minimum. Se pescuiesc la copcă: babușca (*Rutilus rutilus*), bibanul (*Perca fluviatilis*), carasul (*Carassius auratus gibelio*), oblețul (*Alburnus alburnus*), porcușorul (*Gobio gobio*), știuca (*Esox lucius*), ghiborțul (*Acerina cernua*), roșioara (*Scardinius erythrophthalmus*). Rar se prind cleanul (*Leuciscus cephalus*), mreana (*Barbus barbus*), mai curând scobarul sau poduțul (*Chondrostoma nasus*), șalăul (*Stizostedion lucioperca*)...

Păsări:

Uliul-păsărar (*Accipiter nisus*): unii dintre indivizi își petrec iarna singuri, pe teritoriul propriu. Huhurezul-mic (*Strix aluco*): în luna ianuarie cuplurile sunt deja formate. Ciocănitoarea-peștiță-mare (*Dendrocopos major*): în timpul iernii, masculul și femela trăiesc separat, dar pe același teritoriu unde îngăduie și pătrunderea altor indivizi. Cercetează trunchiurile și ramurile, în căutarea larvelor insectelor xilofage, smulgând bucăți de coajă din arborii fără frunze cum ar fi plopul negru (*Populus nigra*). Este pasăre sedentară. Gaița (*Garrulus glandarius*): în ianuarie se adună prin arbori de mari dimensiuni. Câteodată țipă la unison. Grupurile astfel formate pot număra până la 30 de indivizi agitați și gălăgioși (*garrulus*). Pițigoitul-mare (*Parus major*): iarna se deplasează cel mai adesea în grupuri. Pot fi observați pe lângă case, mai ales atunci când li se distribuie grăunțele și untura drept hrană.

Țicleanul (*Sitta europaea*): iarna masculii și femelele, de cele mai multe ori în cupluri unite pe viață, își apără teritoriul cu înverșunare, luptându-se cu intrușii. Pântărușul sau ochiuboului (*Troglodytes troglodytes*): iarna este grea pentru această specie, atunci când zăpada acoperă solul deoarece își găsește cu dificultate insectele și păianjenii cu care se hrănește. Măcăleandrul (*Erithacus rubecula*): în luna ianuarie, când zăpada acoperă solul, înfruntă cu greu frigul, suferind mari pierderi. Mierla (*Turdus merula*): în timpul iernii, până pe la începutul primăverii, stau grupate. Raporturile sociale sunt stabilite: indivizii dominanți își apără hrana printr-un comportament agresiv care poate duce la încăierări, rămânând grupați pe spațiul vital. Graurul (*Sturnus vulgaris*): după ce și-a petrecut noaptea într-o pădurice în mijlocul câmpului, un stol de grauri își ia zborul dimineața în căutarea hranei, fructe și viermi, până la 30-40 de kilometri împrejur, în toate direcțiile. Zboară în formații compacte, având un comportament perfect sincronizat. Este migrator parțial. Forfecuța (*Loxia curvirostra*): se reproduce mai ales iarna. Cuplurile se separă de stolurile care străbat pădurile. Femela a construit la înfucirea unui arbore, acolo unde ies ramurile groase din trunchi, un cuib compact, bine prins, din rămurele și ierburi uscate, mușchi și licheni, unde clocește primul rând de pui. Botgrosul (*Coccothraustes coccothraustes*): în timpul iernii, hoinărind în căutarea hranei, se adună în arborii de talie mare, în grupuri mici. Cinteza (*Fringilla coelebs*): în această perioadă trăiește în stoluri formate din indivizi aparținând aceluiași sex. Din acest motiv este cunoscut și sub numele de pițigoii celibatar (*coelebs*). Cinteza-de-iarnă (*Fringilla montifringilla*): în luna ianuarie este prezentă la noi. Trăiește în stoluri de mii de indivizi, care se adună seara în fâgetele din fundul unei văi pentru a dormi. Își petrec noaptea prin arbuști și arbori, pe ramuri, strânși unii în alții. Ziua părăsesc pădurea rămasă fără resurse alimentare și își caută hrana mereu strânși în stoluri, pe câmpuri și livezi. Porumbelul-gulerat (*Columba palumbus*): iarna, căutând fructe uscate se amestecă cu exemplarele altor specii. Cocoșul-de-munte (*Tetrao urogallus*): se pot auzi de departe bătăile de aripi viguroase și zgomotoase ale vreunui mascul care zboară dintr-un arbore situat la marginea poenii. Ierunca sau găinușa-de-alun (*Bonasa bonasia*): iarna, prin subarboretul pădurilor, se disting uneori grupuri hoinare de indivizi, acolo unde se găsesc muguri, lăstari tineri și amenți de aluni și sălcii.³

Alte aspecte: Dacă termometrul ajunge sub -5°C , pescărelul-negru sau mierla-de-apă (*Cinclus cinclus*) coboară de la izvoarele râurilor spre cursurile mijlocii ce sunt mai puțin înghețate și este foarte activă în căutarea hranei. Cormoranul-mic (*Phalacrocorax pygmeus*) urcă pe râurile interioare – exemplare semnalate la Dej, pescuind în Someș și mici stoluri de câte 3 – 7 exemplare au fost văzute în zbor și la Năsăud. Este rar. Totuși, în 24 ianuarie 2015 au fost semnalate pe malului râului câteva sute de exemplare, spre disperarea pescarilor locali.

Graurul (*Sturnus vulgaris*) – un stol de 32 de exemplare a căzut la Constanța în data de 8 ianuarie 2001, moarte probabil de inaniție și de sete, din cauza înghețului de peste săptămână. Autopsiile păsărilor analizate au constatat că nu aveau mâncare în gușă și erau dehidratate. Inițial a fost luată în calcul ipoteza otrăvirii cu boabe tratate. Există și părerea că graurii de la Constanța s-ar fi intoxicat cu alcool etilic, după ce au mâncat struguri fermentați.

Ghionoia (*Picus viridis*) cu ciocul ca un târnăcop în miniatură sparge mușuroaiele de furnici, făcând în ele foraje de până la 50 de cm, caută larvele și adulții deoarece, în lipsa stratului protector de zăpadă, iarna hrana este ceva mai ușor de găsit aici.

Stârcul-cenușiu (*Ardea cinerea*) prinde iarna mici rozătoare, resturi de animale moarte. Observat rar acuma, fiind în principal un oaspete de vară.

Rața-sălbatică-mare (*Anas platyrhynchos*) vine din estul și nordul Europei ca să ierneze pe râurile și bălțile noastre. Este un oaspete de iarnă sau migrează parțial.

---

³ Cf. Christiane Haguenauer – *Les oiseaux et la forêt*, Delachaux et Niestlé, Paris, 1997

În luncile râurilor stolurile de scatii (*Carduelis spinus*) continuă să exploreze strobiliile rămași neepuizați prin coroanele arinilor, într-o permanentă căutare a micilor semințe.

Foarte apreciate de către păsări sunt în sezon semințele de rocoină sau rocovină (*Stellaria media*), denumită și iarbă-de-păsări.

Nidificare: Forfecuța (*Loxia curvirostra*) poate depune 3-4 ouă, dintr-o singură pontă, ianuarie fiind prima lună în care clocește. Guguștiucul (*Streptopelia decaocto*) pe o platformă formată din ramuri poate depune 2 ouă. Porumbelul-de-scorbură (*Columba oenas*) poate depune 2 ouă în scorbura unui arbore. Porumbelul-de-stâncă (*Columba livia*) poate depune 2 ouă într-un cuib sumar, construit din ramuri. Stârcul-cenușiu (*Ardea cinerea*) poate depune cele 4-5 ouă, ale unei singure ponte, într-un cuib gros făcut din din ramuri, situat în vârful unui arbore. Rața-sălbatică-mare (*Anas platyrhynchos*) poate depune pontă unică formată din 9-13 ouă, într-o scobitură de teren căptușită cu puf, uneori într-un tufiș ori arbore.

Se vânează⁴: becațina-comună (*Gallinago gallinago*), cioara-grivă (*Corvus corone cornix*), cioara-grivă-sudică (*Corvus corone sardonius*), cioara-de-semănătură (*Corvus frugilegus*), cioara-neagră (*Corvus corone corone*), cocoșar (*Turdus pilaris*), coțofana (*Pica pica*), fazanul (*Phasianus colchicus*), gaița (*Garrulus glandarius*), găinușa-de-baltă (*Gallinula chloropus*), gâsca-de-semănătură (*Anser fabalis fabalis*), gâsca-de-vară (*Anser anser rubrirostris*), gărlia-mare (*Anser albifrons*), graurul (*Sturnus vulgaris*), graurul-dobrogean (*Sturnus vulgaris balcanicus*), guguștiucul (*Streptopelia decaocto*), lisița (*Fulica atra*), porumbelul-gulerat (*Columba palumbus*), porumbelul-de-scorbură (*Columba oenas*), potârnichea (*Perdix perdix*), prepelița (*Coturnix coturnix*), rața-sălbatică-mare (*Anas platyrhynchos*), rața-mică (*Anas crecca*), rața-fluieratoare (*Anas penelope*), rața-cu-cap-castaniu (*Aythya ferina*), rața-moțată (*Aythya fuligula*), rața-pestriță (*Anas strepera*), rața-sunătoare (*Bucephala clangula*), rața-lingurar (*Anas clypeata*), rața-sulițar (*Anas acuta*), rața-cârâitoare (*Anas querquedula*), rața-cu-cap-negru (*Aythya marila*), sitarul-de-pădure (*Scolopax rusticola*), stâncuța (*Corvus monedula*), sturzul-de-vâsc (*Turdus viscivorus*), sturzul-cântător (*Turdus philomelos*), sturzul-viilor (*Turdus iliacus*), turturica (*Streptopelia turtur*)

Mamifere:

Liliacul-de-seară (*Nyctalus noctula*): exemplarele care trăiesc în zona noastră, iarna se grupează în locuri umede, adesea aceleași, la adăpost de vremea rece și de curenții de aer, în arbori scorburoși unde hibernează cu alți indivizi de același sex, din aceeași specie sau din specii diferite. Liliacul-urecheat (*Plecotus auritus*): suspendat cu capul în jos, în grupuri mici de indivizi din același sex, într-o peșteră ferită de curenți de aer, hibernează.

La căprior (*Capreolus capreolus*) în luna ianuarie încep să-i crească coarnele și acest lucru va continua timp de 3 luni de acum încolo. Cerbii (*Cervus elaphus*) umblă în cârduri mici pe la liziera pădurii, masculii fiind separați de femele. Mănâncă lujerii sălciilor (*Salix caprea*), frunzele de iederă (*Hedera helix*), vâsc (*Viscum album*), măcriș-de-baltă (*Nasturtium officinale*), dar jirul și ghinda când le găsesc pe sol, precum și frunzele de mur (*Rubus sp.*) încă verzi ori fânul din clăi reprezintă hrana lor cea mai apreciată. Uneori dezgroapă topinamburi cu copitele iar în iernile grele rod coaja arborilor pentru a-și astâmpăra foamea. Când este zăpadă se adăpostesc în pădurile de rășinoase ferite de vânt sau se adună în locurile însorite. Capra-neagră (*Rupicapra rupicapra*) are în această lună blană de culoare neagră.

---

⁴ Cf. www.vanatoare-vanator.ro

Continuă împerecherea la lup (*Canis lupus*), veveriță (*Sciurus vulgaris*), mistreț (*Sus scrofa*), vulpe (*Vulpes vulpes*), iepure (*Lepus europaeus*), nutrie (*Myocastor coypus*) – în crescătoria...

Femela ursului-brun (*Ursus arctos*) fată în bârlog 1-3 pui și a bursucului (*Meles meles*), în vizuină, câte 3-5 pui. Femelele de șoarece-de-casă (*Mus domesticus*) nasc 4-8 pui, șobolan-cenușiu (*Rattus norvegicus*) maximum 15 pui, dihor-pătat (*Vormela peregusna*) maximum 8 pui...

Se vânează⁵: bizamul (*Ondatra zibethica*), câinele-enot (*Nyctereutes prociynoides*), dihorul-comun (*Mustela putorius*), hermelina (*Mustela erminea*), iepurele-de-câmp (*Lepus europaeus*), iepurele-de-vizuină (*Oryctolagus cuniculus*), jderul-de-copac (*Martes martes*), jderul-de-piatră (*Martes foina*), mistrețul (*Sus scrofa*), nevastuica (*Mustela nivalis*), șacalul (*Canis aureus*), viezurele (*Meles meles*), vulpea (*Vulpes vulpes*), lupul (*Canis lupus*).

Carnet de teren, constatări și îndemn:

La Năsăud (47° 17' N, 24° 24' E), la fiecare 24 de ore lumina câștigă aproximativ 2 minute de la o zi la alta, dar nu în mod egal. Astfel în ianuarie ziua crește în prima săptămână completă cu 9 minute, într-a doua cu 13 minute, în săptămânile 3 și 4 cu 16, respectiv 17 așa că după o lună lumina are durată cu circa o oră mai mare față de finele lui decembrie, dacă se adaugă aici și cele două zile, una la începutul, alta la sfârșitul lui ianuarie (Editare §: 01.2017).

Mediul se purifică cu fiecare nouă ninsoare. Se întâmplă să facem practică în teren la -10 ° C, echipați corespunzător. Avem consolarea că în acel moment în taigaua siberiană este de 3 ori mai frig, spre exemplu. Dar și acolo animalele trebuie să supraviețuiască iar drujbiștii să taie pădurile, însă acum pentru chinezi. Noi le tăiem pentru austrieci. Numai că rușii, spre deosebire de români, au încă sentimentul că codrii lor din extremul orient sunt inepuizabili.

Carnet de teren: Lunca Someșului-Mare, decada a 3-a, 2016: Pe zăpada proaspătă se văd urmele în formă de Y ale unui iepure (*Lepus europeus*). Imediat apare pârtia aproape rectilinie a unei vulpi (*Vulpes vulpes*) care recent a trecut pe aici. Din loc în loc câteva pete galbene de urină semnalează probabil exemplarelor sexului opus prezența din teren. La un moment dat, după un cot al râului, se arată, în premieră la Năsăud, o egretă-mare (*Ardea alba* sau *Egretta alba*) care privește nemișcată apa, pescuind. Este urmărită îndeaproape câteva minute. Pleacă imediat.

Cu puțină șansă, dar cu o clasă cât mai discretă, se poate observa de pe malul râului, într-o singură zi, mierla-de-apă (*Cinclus cinclus*) plonjând pe sub unde, scatiul (*Carduelis spinus*) cercetând strobiliile arinului-negru (*Alnus glutinosa*) și tijele uscate de lobodă (*Atriplex patula*) pentru a culege semințele acestora, pescărușul-albastru (*Alcedo atthis*) așezat pe o creangă, gata de scufundare, rața-sălbatică-mare (*Anas platyrhynchos*), foarte gălăgioasă, cormoranul-mic (*Phalacrocorax pygmeus*) în zbor, gaița (*Garrulus glandarius*) pendulând între două perdele de arbori, uliul-mare (*Buteo buteo*) zburând liniar deasupra firului apei și pe la liziera pădurii, pițigoiiul-mare (*Parus major*) aflat mereu în explorarea mediului ambiant.

10 ianuarie 2017. La ora 10 termometrul indică - 13° C, pe malul Someșului, la Năsăud. Ici, colo se zărește câte o pereche de gaițe (*Garrulus glandarius*) care scociorăsc prin zăpadă după ghindele, eventual jirul și nucile ascunse astă toamnă în luncă, o ciocănitoare-pestriță-mare (*Dendrocopus major*) ce investighează tulenii de porumb retezați cam la o jumătate de metru deasupra solului. Stoluri mici de cânepar (*Carduelis cannabina*), formate

---

⁵ Cf. www.vanatoare-vanator.ro

din câteva zeci de exemplare vagaboande, se lasă peste tijele uscate de cicoare (*Cichorium intybus*) pentru a le cerceta, agitate, și a le ciuguli apoi bracteele. Exemplarele de mierlă-de-apă, cunoscute la noi sub numele de pescărel-negru (*Cinclus cinclus*) par mai prezente acum în zonă ca altădată. Râul este înghețat pe trei sferturi din suprafața albiei, iar pe zăpada de deasupra pojghiței de gheață se observă urme încrucișate de câine. Afară este așa de frig încât din porțiunea liberă, pe unde curge apa, ies aburi.

13 ianuarie 2017. Timpul se moaie. Totuși, temperaturile rămân negative chiar la amiază. Doi cocoși de fazan (*Phasianus colchicus*) apar lângă mal și se îndreaptă spre pădure cercetând locurile cultivate în căutarea semințelor și fructelor. Pe zăpada proaspătă se văd bine urmele, pârtie și tipar, inclusiv gheara degetului din spate îndreptată spre interior.

19 ianuarie 2017. Mugurarul (*Pyrrhula pyrrhula*), tăcuta pasăre-domnească din pădurile de conifere, cu ciocul scurt și gros, conic, având corpul îndesat, de culoare roșcată la exemplarele masculine și purtând un fel de bască neagră pe cap, apare prin grădinile situate de-a lungul râului în căutarea diverselor semințe ori a lăstarilor și mugurilor pomilor fructiferi pe care îi ciupește, spre nemulțumirea declarată a grădinarilor locali. Pe deasupra trece în zbor iute un mascul de rață-sălbatică-mare (*Anas platyrhynchos*). Puțină lume știe că acuma se instalează cuplurile care își pot depune ouăle spre finele lunii. Atenție, câmpul vizual al speciei este de 360°, binocular, atât din față cât și din spate. De asemenea, simțul mirosului este foarte bine dezvoltat (a se compara cu *platyrhynchos* = cioc lat). Semințele arinului-negru (*Alnus glutinosa*), negricioase și foarte mărunte, cvasi pentagonale dacă sunt observate îndeaproape, se remarcă prin albul zăpezii de lângă Someș. Cele de carpen (*Carpinus betulus*) se văd acuma peste tot, pe sub pădure, desprinse din bracteele trilobate care stau alături, mult mai mari și răspândite de vânt. Deoarece acest arbore postpionier fructifică abundant, în fiecare an, putem afirma că viitoarea cărpinizare se pregătește aici, în mustul zăpezii. La întoarcere, pe un gard acoperit de iederă (*Hedera helix*), observăm frunzele verzi și întregi de sus, dinspre lumină, care ascund niște fructe rotunde, grupate și nematurizate încă. Cele de jos, de la umbră, tri sau penta lobate, apar mai mici, cum este normal judecându-le condițiile.

Oamenii de pe Someș afirmă că pe frigul acesta extrem se aude, câteodată, cum trosnește lemnul în arborii pe picior. E drept că seva nu circulă, pădurea fiind în repaus vegetativ, iar cea rămasă din timpul toamnei ajunge, pesemne, cu concentrația de săruri la limită, făcând ca tensiunile interne să se schimbe și lemnul inelelor periferice să pocnească.

Năsăudenii continuă să care cu căruțele, săniile și, în anii din urmă, cu tractoarele gunoiul de grajd în câmpuri și pe lunci.

Unii locuitori luptă acuma împotriva cârțițelor utilizând petarde *Anti-taupes* fumigene, cu care le trimit, eventual, pe la vecini. Alții folosesc pentru același lucru plantele repulsive.

Profitați de toate oportunitățile pe care vi le oferă ieșirile dumneavoastră în teren, deoarece aici viața continuă și în timpul iernii.

Gavrilă Neamț - EUROPEA ROMANIA